

Giá trị vĩnh hằng của *Cách mạng tháng 10 Nga* *trước những thử thách nghiệt ngã*

□ NGUYỄN KHẮC THUẦN*

Cách đây 105 năm (1917), Cách mạng tháng 10 Nga thành công đã tạo nên bước ngoặt vĩ đại trong lịch sử nhân loại, là sự kiện có tầm ảnh hưởng sâu rộng, làm rung chuyển, đảo lộn trật tự thế giới, tác động to lớn đến phong trào cộng sản và công nhân quốc tế, cổ vũ và thúc đẩy cuộc đấu tranh tự giải phóng của giai cấp công nhân, nhân dân lao động của các dân tộc bị áp bức và nhân loại tiến bộ. Ý nghĩa thời đại và những bài học quý báu của Cách mạng tháng 10 Nga là tài sản vô giá có giá trị bền vững, tiếp tục lan tỏa sức sống mãnh liệt đối với cách mạng Việt Nam.

* Đại tá - Hội viên Hội Cựu chiến binh Nghệ An

*** Sự kiện vĩ đại nhất trong lịch sử thế giới cận đại**

Thực tiễn lịch sử thế giới trong hơn một thế kỷ qua, với những sự thật không thể thêm bớt, đã khẳng định vai trò và ý nghĩa hết sức to lớn của cuộc Cách mạng tháng mười Nga - cột mốc mở đầu thời đại ngày nay.

Cách mạng tháng Mười Nga năm 1917 đã chấm dứt thời đại độc tôn của CNTB trong nền kinh tế và chính trị thế giới, mở ra kỷ nguyên mới của phát triển và tiến bộ xã hội. Từ cuối thế kỷ 19, đầu thế kỷ 20, CNTB bộc lộ rõ rệt nhất những hạn chế không thể vượt qua. Nền văn minh vật chất sung mãn do CNTB tạo ra đã được xây dựng bằng nước mắt và máu của quần chúng lao động khắp toàn cầu; sự phồn vinh của quốc gia, dân tộc, giai cấp, tầng lớp này được đánh đổi bằng sự bần cùng hoá của nhiều quốc gia, dân tộc, giai cấp, tầng lớp khác; sự hưng thịnh của một nhóm siêu cường được đánh đổi bằng hàng loạt cuộc chiến tranh xâm lược tàn khốc, biến hàng trăm quốc gia Á, Phi, Mỹ Latinh thành hệ thống thuộc địa đáng hổ thẹn của chủ nghĩa thực dân...

Ở điểm giao thời giữa thế kỷ 19 và thế kỷ 20, nhiều nhà tư tưởng, chính trị gia trên thế giới đã đưa ra các học thuyết và mô hình phát triển mới nhằm đáp ứng những yêu cầu bức thiết của thời đại. Phong trào dân chủ cách mạng Nga do Nikolay Chernyshevsky làm thủ lĩnh; thuyết “*Tam dân*” của Tôn Trung Sơn ở Trung Quốc; thuyết “*Chấp tri chân lý*” tôn vinh đạo đức tối cao của M.Gandhi ở Ấn Độ; tư tưởng về một “*chế độ cho người nghèo trên thế giới*” của José Martí ở Mỹ Latinh... là những phương án cụ thể, tìm kiếm nội dung và con đường phát triển mới thay thế CNTB. Đó cũng là những phê phán, bác bỏ quyết liệt đối với logic phát triển trong quỹ đạo TBCN khi thế giới kết thúc thế kỷ 19 và bước vào thế kỷ 20.

Như kết tinh mọi tư tưởng giải phóng và phát triển tiến bộ của thời đại, Cách mạng

tháng Mười Nga năm 1917 nổ ra, đáp ứng đầy đủ nhất những yêu cầu bức bách của lịch sử là xoá bỏ chế độ TBCN, mở ra chân trời mới cho mục tiêu phát triển và tiến bộ xã hội.

Từ chiếc nôi nước Nga và Liên Xô, cách mạng vô sản và chế độ XHCN đã được tiến hành thắng lợi ở nhiều không gian địa chính trị trọng yếu. CNXH trở thành một hệ thống tư bản chủ nghĩa. Dưới ánh sáng của ngọn hải đăng tháng Mười Nga, quần chúng lao động và các lực lượng cách mạng khác đã xây dựng chế độ XHCN ở 15 quốc gia thuộc châu Âu, châu Á và cả ở châu Mỹ; cộng với nhiều quốc gia định hướng XHCN đã thực sự là lực lượng mở ra, thực thi mục tiêu giải phóng và phát triển cho nhân loại trong những thập kỷ sôi sục đấu tranh giai cấp, đấu tranh dân tộc và đấu tranh xã hội. Những kỷ nguyên độc tôn của CNTB đã thật sự chấm dứt, buộc họ phải biết cách chung sống hoà bình với CNXH. Hiểu theo nghĩa đó rõ ràng CNXH đóng vai trò là một trong những nhân tố quyết định xu hướng vận động của thế giới trong thế kỷ 20.

Cách mạng tháng Mười Nga đã mở ra và tạo động lực mạnh mẽ cho phong trào giải phóng dân tộc trong thời đại mới, thời đại của chủ nghĩa đế quốc và cách mạng vô sản. Theo con đường của ngọn hải đăng tháng Mười Nga, các dân tộc trên thế giới đã vùng lên giải phóng các chế độ quân chủ, phát xít, thực dân, đế quốc; xác lập nền cộng hoà với chủ quyền đối nội, đối ngoại không thể bác bỏ; xây dựng chế độ xã hội mới do người lao động làm chủ. Dưới sức công phá của dòng thác cách mạng giải phóng dân tộc trong thời đại mới do Cách mạng tháng 10 Nga mở ra, hệ thống thuộc địa do chủ nghĩa thực dân, đế quốc thiết lập trong suốt 5 thế kỷ (từ năm 1492) đã hoàn toàn sụp đổ trong vòng chưa đầy 5 thập kỷ! Lịch sử thế giới hiện đại không thể không khắc ghi công lao và ý nghĩa thời đại ấy của Cách mạng tháng Mười Nga.

Động lực và cảm hứng từ Cách mạng

tháng Mười Nga tiếp tục tạo nên xu hướng phê phán, phủ định và thay thế CNTB bằng một chế độ xã hội tiến bộ hơn trong bối cảnh thế giới ngày nay. Thế kỷ 21 đặt ra những nội dung và yêu cầu mới cho mục tiêu phát triển, đó là sự phát triển trong hoà bình và tự do; phát triển hài hoà giữa vật chất và tinh thần; phát triển trong công bằng và dân chủ; phát triển bền vững và nhân văn; sự phát triển của mỗi người, mỗi nhóm xã hội, mỗi giai cấp, tập đoàn, mỗi quốc gia, dân tộc phải là điều kiện tích cực cho sự phát triển hiện đại tự nó đặt ra yêu cầu tiếp tục giải phóng, giải phóng triệt để hơn khỏi con đường và chế độ TBCN trong mọi biến thái khác nhau của chúng.

Ngay từ chính các trung tâm TBCN đã không ngừng cất lên biết bao lời cảnh tỉnh, phê phán, rằng CNTB là “*một thế giới không thể chấp nhận được*” (René Dumont), nó “*chứa đựng nhiều vết loét không thể cứu chữa*” (George Soros), nó sẽ rơi vào “*cuộc khủng hoảng toàn cầu*” (George Soros). Vì vậy, loài người sẽ phải vận động đến “*làn sóng văn minh thứ ba*” (Alvin Tofler), đến một “*xã hội hậu tư bản*” (Peter Drucker) ⁽¹⁾... chủ nghĩa tư bản, dưới hình thức hiện đại nhất của nó là chủ nghĩa tự do mới, đã bị phê phán quyết liệt ngay từ bên trong và ở quy mô toàn cầu. Cuộc đấu tranh chống CNTB và khuynh hướng xây dựng một xã hội khác thay thế, bắt đầu từ Cách mạng tháng Mười Nga cách đây 105 năm, đang và tiếp tục diễn ra mạnh mẽ trong thời đại ngày nay.

Kiên định theo con đường và phát huy bài học sáng tạo của Cách mạng tháng Mười Nga, CNXH chứng minh sức sống và tính ưu việt của mình thông qua quá trình cải cách, đổi mới và phát triển. Từ cuối thế kỷ 20 đến nay, các nước XHCN và các lực lượng cộng sản thế giới tích cực đổi mới tư duy, nâng cao nhận thức và cải cách chính sách phát triển trên mọi lĩnh vực. Những nguyên lý và các giá trị bền vững của chủ nghĩa Mác - Lênin được nhận thức đầy đủ

hơn; những kinh nghiệm thành công và những hạn chế, vấp vấp của CNXH được xác định một cách chân thực hơn; những xu thế vận động của thế giới hiện đại được lĩnh hội kịp thời, khách quan hơn. Nhờ vậy, các quốc gia XHCN không những thoát khỏi khủng hoảng mà còn đạt nhiều bước tiến lớn.

Là sản phẩm của Cách mạng tháng Mười Nga, CNXH hiện nay vẫn là một lực lượng chính trị, quân sự, kinh tế, tinh thần không thể lực nào có thể bỏ qua trong những tính toán chiến lược toàn cầu. Chính vì chân lý sáng tạo này mà nhiều trí tuệ học giả lỗi lạc như: Jacques Derrida, Noam Chomsky, Joseph Stiglitz, Dinoviev... giống như Albert Einstein, Paul Sartre, Bertrand Russell... trước kia đều biểu thị sự đồng tình không che giấu với chủ nghĩa cộng sản, công khai đánh giá Mác là nhà tư tưởng của thế kỷ 21 và Cách mạng tháng Mười Nga là sự kiện vĩ đại nhất trong lịch sử thế giới hiện đại⁽²⁾.

*** Ảnh hưởng to lớn của Cách mạng tháng 10 Nga tới cách mạng Việt Nam**

Thắng lợi của Cách mạng tháng 10 Nga đã ảnh hưởng to lớn, trực tiếp đến cách mạng Việt Nam, việc ra đời của ĐCSVN đến thắng lợi của hai cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ giành độc lập, tự do, thống nhất đất nước đi lên CNXH của nhân dân Việt Nam.

Cách mạng tháng 10 Nga đã ảnh hưởng trực tiếp, sâu sắc đến Nguyễn Ái Quốc - người thanh niên Việt Nam yêu nước đang bôn ba ở nhiều quốc gia để tìm con đường cứu nước, giải phóng dân tộc khỏi ách đô hộ của thực dân Pháp. Bị thu hút bởi sự kiện chấn động toàn cầu, Nguyễn Ái Quốc đã tìm đến với Luận cương của V.I Lênin “*Về vấn đề dân tộc và thuộc địa*”. Tư tưởng của bản luận cương này đã giúp cho Nguyễn Ái Quốc tìm ra con đường giải phóng dân tộc. Điều này thể hiện rất rõ trong tác phẩm “*Đường cách mệnh*” viết năm 1927 của Người.

Trong tác phẩm này, Người khẳng định: “Chỉ có đi theo con đường cách mạng tháng 10 - con đường duy nhất đúng cách mạng Việt Nam mới giành được độc lập, tự do thực sự”. Người đã đánh giá: “Giống như mặt trời chói lọi, cách mạng tháng 10 chiếu sáng khắp 5 châu, thức tỉnh hàng triệu, hàng triệu người bị áp bức, bóc lột trên trái đất. Trong lịch sử loài người chưa có cuộc cách mạng nào có ý nghĩa to lớn, sâu xa như thế”⁽³⁾.

Đến với Cách mạng tháng 10 và CNXH những người yêu nước Việt Nam đầu thế kỷ XX “Tựa như người đi đường khát mà có nước uống, đói mà có cơm ăn”⁽⁴⁾. Từ cảm tính đến niềm tin khoa học, từ chủ nghĩa yêu nước đến CNXH là con đường mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đi và chính Người đã dẫn dắt cách mạng Việt Nam đi theo con đường của Cách mạng tháng 10. Ngay từ khi Đảng còn hoạt động bí mật, mỗi dịp kỷ niệm Cách mạng tháng 10 là một dịp sinh hoạt chính trị sâu rộng trong xã hội, là dịp mở rộng ảnh hưởng của Đảng trong nhân dân lao khổ. Là dịp đấu tranh chính trị của các chiến sĩ trong nhà tù đế quốc dưới hình thức tổ chức kỷ niệm Cách mạng tháng 10 làm cho kẻ thù hết sức lo sợ, đối phó.

Lý tưởng của Cách mạng tháng 10, chân lý phổ biến của chủ nghĩa Mác - Lênin, những bài học kinh nghiệm của cuộc cách mạng vĩ đại này về nghệ thuật đấu tranh giành và giữ chính quyền được Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh vận dụng và phát triển sáng tạo vào điều kiện cụ thể của Việt Nam, đưa cách mạng nước ta vượt qua muôn vàn khó khăn đi từ thắng lợi này đến thắng lợi khác. Có thể khái quát sự ảnh hưởng to lớn sâu sắc của Cách mạng tháng 10 với cách mạng Việt Nam ở một số nét lớn sau:

Một là: Cách mạng giải phóng dân tộc muốn thắng lợi phải do Đảng của giai cấp công nhân lãnh đạo. Vai trò lãnh đạo của Đảng được VI Lê Nin vận dụng rất thành công trong Cách mạng tháng 10 Nga đã mang đến cho Nguyễn Ái Quốc

và Đảng ta chân lý: Muốn giải phóng dân tộc thành công “cần có sự lãnh đạo của một Đảng cách mạng chân chính của giai cấp công nhân, toàn tâm, toàn ý phục vụ nhân dân. Chỉ có sự lãnh đạo của một Đảng cách mạng biết vận dụng một cách sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lê Nin vào điều kiện cụ thể của mình thì mới có thể đưa cách mạng giải phóng dân tộc đến thắng lợi và cách mạng XHCN đến thành công”⁽⁵⁾.

Từ ngày thành lập 3/2/1930 đến nay, những thành công của sự lãnh đạo của Đảng CSVN trong kháng chiến chống Pháp, chống Mỹ, bảo vệ biên giới Tây Nam, phía Bắc của tổ quốc, đổi mới đi lên, hội nhập quốc tế... đã khẳng định chân lý đó từ Cách mạng tháng 10 Nga mang lại không có gì có thể đổi thay dù thế giới đã đang có nhiều thay đổi.

Hai là: Cách mạng là sự nghiệp của quần chúng. Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh luôn khẳng định đoàn kết là truyền thống quý báu của dân tộc Việt Nam, cần tập hợp rộng rãi các tầng lớp nhân dân đứng lên chống thực dân, đế quốc, giải phóng dân tộc, mang lại cơm no, áo ấm cho nhân dân. Người đã chủ trương “Đoàn kết, đoàn kết, đại đoàn kết”, “Thành công, thành công, đại thành công” với nhiều tầng đoàn kết. Đoàn kết trong Đảng, đoàn kết toàn dân tộc và đoàn kết quốc tế. Đảng phải chú trọng xây dựng Mặt trận thống nhất trong các đoàn thể cứu quốc. Tất cả những yếu tố đó tạo nên nguồn lực mạnh mẽ tiến hành khởi nghĩa từng phần tiến tới tổng khởi nghĩa giành chính quyền về tay nhân dân. Sức mạnh của quần chúng có được nhờ phát huy dân chủ rộng rãi. Đặc biệt trong điều kiện đã giành được chính quyền thông qua các hình thức dân chủ đại diện và dân chủ trực tiếp nhằm tạo cơ sở xã hội vững chắc cho bảo vệ chính quyền.

Ba là: Chớp thời cơ, nắm vững quy luật, điều kiện khách quan, chủ quan. Chiến thắng của Hồng quân Liên Xô và quân đồng minh trên chiến trường châu Âu đã tạo điều kiện cho

cách mạng ở các nước châu Á - Thái Bình Dương trong đó có Việt Nam tiến hành tổng khởi nghĩa giành độc lập dân tộc. Đó là một cuộc cách mạng chính bằng nội lực của nhân dân Việt Nam, đồng thời cũng là kết quả của nghệ thuật tạo lực, lập thế, tranh thủ đúng đắn nghệ thuật thời cơ khởi nghĩa của Đảng ta. Cách mạng tháng 8 thành công, nhà nước Việt Nam dân chủ cộng hòa ra đời đã bắt tay vào xây dựng một chế độ xã hội mới theo hướng Cách mạng tháng 10 “*Đi theo con đường của VI Lê Nin vĩ đại đã vạch ra con đường của Cách mạng tháng 10, nhân dân Việt Nam đã giành được thắng lợi rất to lớn. Chính vì vậy mà mối tình gắn bó và lòng biết ơn của nhân dân Việt Nam đối với cách mạng tháng 10 vẻ vang, đối với VI Lê Nin là vô cùng sâu sắc*”⁽⁶⁾.

Những thắng lợi của nhân dân Việt Nam giành được trong thời cơ lịch sử 9/1945 là nguồn động viên to lớn mang lại niềm tin thắng lợi, tác động mạnh mẽ đến nhiều dân tộc thuộc địa bị áp bức đứng lên giành độc lập, tự do dẫn tới sự tan rã của hệ thống thuộc địa trên thế giới. Đó là một sự thật lịch sử không thể chối cãi. Những thành quả, đóng góp trong nhiều mặt, đặc biệt là trong lĩnh vực đảm bảo công bằng, an sinh xã hội và những giá trị nhân văn cao đẹp mà Liên Xô và các nước XHCN trước đây tạo ra theo lý tưởng của Cách mạng tháng 10 là những giá trị không gì thay đổi được. Nhân dân thế giới đang thực sự được thừa hưởng di sản rực rỡ mà lý tưởng cao đẹp của Cách mạng tháng 10 mang lại.

*** Chân lý vĩnh hằng trước những thử thách nghiệt ngã**

Sự sụp đổ của Liên Xô và hệ thống XHCN ở Đông Âu là một sự kiện chấn động cuối thế kỷ XX, là tổn thất to lớn đối với lực lượng cách mạng và yêu chuộng hòa bình trên thế giới, tác động to lớn đến cục diện thế giới. Những chiến dịch công kích xuyên tạc giá trị to lớn có ý nghĩa mở đầu của Cách mạng tháng 10 của các thế lực

chống đối, cơ hội chính trị không hề phủ định được giá trị vĩnh hằng của nó mà ngược lại. Nhìn nhận một cách tổng thể có thể thấy việc hạ thấp, phủ nhận vai trò lý tưởng mục tiêu của Cách mạng tháng 10 cũng như xuyên tạc vai trò của Liên Xô trong chiến tranh thế giới lần thứ II cứu nhân loại ra khỏi thảm họa phát xít là những bước tiến có chủ đích của các thế lực thù địch vào mục tiêu xuyên suốt của chúng là phủ nhận chủ nghĩa Mác - Lênin và phủ nhận chế độ XH dựa trên nền tảng tư tưởng đó.

Nếu Cách mạng tháng 10 không nổ ra chắc chắn sẽ không có sự ra đời của nước Nga Xô Viết, của Liên Xô và phe XHCN và theo logic đó phong trào đấu tranh giành độc lập của các dân tộc thuộc địa là áp bức cũng không thể đạt được những thắng lợi trong giải phóng loài người vừa qua. Hệ thống các nước thuộc địa và chế độ thực dân hằn chưa thể chấm dứt sự tồn tại của chúng. Và khi không có sự tồn tại của CNXH, CNTB trong quá trình phát triển không có đối thủ cạnh tranh sẽ không buộc phải điều chỉnh, hy sinh quyền lợi để tồn tại như thời gian qua.

Qua 3 thập kỷ nhiều các nhà KHXH trên thế giới đã khẳng định: Sự sụp đổ của Liên Xô tuyệt đối không đồng nghĩa với sự sụp đổ của những lý tưởng Cách mạng tháng 10 mà đó chỉ là sự sụp đổ của một mô hình chưa đúng đắn, chưa phù hợp với tiến trình lịch sử. Sự sụp đổ này có thể xảy ra và Lê Nin đã tiên đoán cảnh báo những nguy cơ đe dọa đến sự sụp đổ, tồn vong của chính quyền Xô Viết là sự bảo thủ, cực đoan, không chịu đổi mới, thích ứng của Đảng cầm quyền. Người còn ghi rõ những nguy cơ đó đến từ cả hai phía. Về phía khách quan: Đó là sự chống phá của các thế lực thù địch bên ngoài. Sự chống phá đó được thể hiện một cách quyết liệt, quy mô, kiên trì hết sức xảo quyệt, tinh vi, bài bản. Có thể dẫn một vài ví dụ: Trong tài liệu “*Tấn công tâm lý chống Liên Xô - Mục tiêu và nhiệm vụ*” của CIA (Mỹ) đề ngày

10/4/1951 được giải mật ngày 30/12/1976 có đoạn viết: “... nhiệm vụ số 1 phát hiện và phát triển những giá trị tinh thần, những quan điểm thẩm mỹ và đạo đức của nhân dân Liên Xô (Đặc biệt là nhân dân Nga), đồng thời tạo ra sự đồng nhất những giá trị đó với những giá trị của thế giới tự do”⁽⁷⁾. Hoặc trong chỉ lệnh số 68 của Hội đồng an ninh Mỹ được phê chuẩn ngày 30/9/1950 đã xác định: “Chúng ta (Hoa kỳ) cần tiến hành một cuộc chiến tranh tâm lý công khai của quân chúng đối với hệ thống Xô Viết... gieo rắc những hạt giống phá hoại từ trong lòng hệ thống Xô Viết để buộc họ phải thay đổi đường lối của nó”. Sự chống phá “bài bản”, tinh vi của kẻ thù được tổ chức liên tục kéo dài với tần suất ngày càng cao hơn, khai thác tối đa những mặt yếu kém trong quản trị đất nước của phe XHCN đã làm nên những nhân tố tan rã về mặt tư tưởng, tổ chức, lòng tin trong nhân dân.

Về chủ quan: Ngay từ trong nội bộ của Nhà nước Xô Viết có nhiều yếu kém, bất cập, chậm được khắc phục. Đó là sự thiếu hụt kinh nghiệm, non kém trong quản lý xã hội của chính quyền Xô Viết cùng hệ lụy phát sinh từ những non kém đó, sự chủ quan duy ý chí, những sai lầm về đường lối, sự xa rời về nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mac - Lê Nin và lý tưởng Cách mạng tháng 10 trong xây dựng chế độ mới. Ngay sau Cách mạng tháng 10, Lê Nin đã từng chỉ ra: Thắng lợi của cuộc Cách mạng tháng 10 Nga 1917 chưa phải là thắng lợi cuối cùng và để đi đến ngày toàn thắng “Không lúc nào chúng ta quên rằng chúng ta đã và còn mắc vô số những thất bại và sai lầm”. Người cũng đã cảnh báo: “Giành chính quyền đã khó, giữ chính quyền càng khó hơn”⁽⁸⁾. Sự sụp đổ của Liên Xô là bài học cảnh tỉnh đối với các nước đang tiếp tục kiên định con đường XHCN nhanh chóng nhận ra những khuyết tật của mô hình CNXH kiểu cũ, rút ra cho mình những bài học quan trọng về đấu tranh để giữ vững chính quyền cách mạng, xây dựng Đảng cầm quyền thực sự trong sạch vững mạnh gắn bó và luôn

chăm lo lợi ích thiết thực của nhân dân lao động, ra sức phát huy dân chủ rộng rãi, bảo đảm quyền con người chân chính, thực hiện sự bình đẳng của các dân tộc, xây dựng cơ chế quản lý kinh tế thích hợp, kiên định chủ nghĩa Mac - Lê Nin và mục tiêu XHCN. Trên cơ sở đó đổi mới tư duy và hành động để tiếp tục tiến lên, hiện thực hóa một cách sang tạo lý tưởng của Cách mạng tháng 10 trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế.

Từ tư duy đó, những tổn thất của XHCN hiện thực trong đầu thế kỷ XX không làm suy giảm ý nghĩa lịch sử to lớn của Cách mạng tháng 10. Những lý tưởng tốt đẹp của Cách mạng tháng 10 như độc lập dân tộc, tự do, bình đẳng, bác ái, hòa bình, xóa bỏ áp bức bóc lột, xóa nghèo nàn lạc hậu, phân biệt chủng tộc ... vẫn là những giá trị cao đẹp mà hiện nay giai cấp vô sản và người lao động trên toàn thế giới đang hướng tới. Lý tưởng Cách mạng tháng 10 mãi mãi soi rọi cho nhân loại trên con đường đấu tranh vì một thế giới hòa bình, công bằng, dân chủ, bình đẳng, hợp tác và tiến bộ. □

Chú thích

1. *Bí ẩn diệt vong của Liên Xô*, NXB Beclin 2022 bản dịch của Viện chiến lược BCA - T18.
2. *Sự thật và sự chối bỏ*, Bản dịch của Cục KHCN Bộ Quốc phòng.
3. *Hồ Chí Minh toàn tập - tập 5*, NXB CTQG H - 1997 trang 391, 397.
4. *Sđd*, tr 399.
5. *Sđd*, tập 2 tr 289.
6. *Sđd*, tr 293.
7. *Bí ẩn diệt vong của Liên Xô*, NXB Beclin 2022 bản dịch của Viện chiến lược BCA - tr 100.
8. *VI Lênin toàn tập*. Tập 5. NXB ngoại văn Matscova năm 1978 - tr 122.
9. *Sđd*, tập 4 tr 148.